

TR71 Bölgesinde Fasulye Tarımının Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri

Sevgi Çalışkan¹

¹ Niğde Üniversitesi, Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi, Bitkisel Üretim ve Teknolojileri Bölümü, 51240 Niğde, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Geliş 06 Şubat 2014
Kabul 19 Şubat 2014
Çevrimiçi baskı, ISSN: 2148-127X

Anahtar Kelimeler:
TR71 Bölgesi
Fasulye
Durum analizi,
Sorunlar
Çözüm önerileri

* Sorumlu Yazar:

E-mail: sevcalskan@gmail.com

ÖZET

Fasulye (*Phaseolus vulgaris* L.), 28,8 milyon hektar ekim alanı ve 23,1 milyon ton üretimi ile dünyanın en yaygın olarak yetiştirilen baklagil türüdür. Ülkemizde 93.174 hektar ekim alanı ve 200.000 ton üretim ile nohut ve mercimekten sonra üçüncü sırada yer alır. Fasulye, toplam yemeklik tane baklagil üretimimizin %16,8'ini oluşturmaktadır. Çalışmada, Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir illerinden oluşan TR71 Bölgesinde kuru fasulye tarımının mevcut durumu ele alınmıştır. Türkiye'deki kuru fasulye ekim alanının %12,6'sını ve kuru fasulye üretiminin %13,8'ini oluşturan TR71 Bölgesi'nde fasulye verimi 234 kg/da'dır. Ekim alanı ve üretim miktarı bakımından Niğde ili ilk sırada yer almakta olup, bölge ekim alanının %38,16'sını ve üretim miktarının %45,90'nunu oluşturmaktadır. Nadas alanları bakımından ekilebilen arazinin yaklaşık %30'unu oluşturan TR71 Bölgesinde, nadas alanlarında kuru fasulye tarımının yaygınlaştırılması hem bölge çiftçisine hem de ülke ekonomisine büyük kazanç sağlayacaktır.

Turkish Journal Of Agriculture - Food Science And Technology, 2(2): 60-65, 2014

Current Situation, Problems and Solutions of Bean in TR71 Region

ARTICLE INFO

Article history:
Received 06 February 2014
Accepted 19 February 2014
Available online, ISSN: 2148-127X

Keywords:
TR71 Region
Common bean
Situation analysis
Problems
Solutions

ABSTRACT

The common bean (*Phaseolus vulgaris* L.) is the most widely grown edible legume species in the world. Its acreage is 28.8 million hectares and production is 23.1 million tons. It ranks third among legume crops after chickpea and lentil with acreage of 93.174 hectare and production of 200.000 tons in Turkey. TR71 Region covers the provinces of Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir and Kırşehir. In this study, current situation of common bean agriculture is discussed. TR71 Region which has 12.6% of cultivation area and 13.8% of production of common bean in Turkey and seed yield is 234 kg da⁻¹ in TR71 region. Niğde which had the first rank in terms of cultivation area and as well as production amount in the common bean, constituted 38.16% of cultivation area and 45.90% production amount. Becoming widespread of common bean cultivation in fallow fields will make great profits to as well as farmers in the region and as well as country's economy in TR71 Region of Turkey which is about 30% of arable land.

* Corresponding Author:

E-mail: sevcalskan@gmail.com

Giriş

Amerika kökenli bir baklagil bitkisi olan fasulye (*Phaseolus vulgaris* L.), tohumlarında ortalama %22 protein, %61 karbonhidrat, %1-2 yağ içerir ve A, B ve D vitaminlerince oldukça zengindir (Şehirli, 1988). Kuru fasulye, özellikle gelişmekte olan ülkelerde insan beslenmesinde temel tüketim maddesini teşkil etmesi, biyolojik azot fiksasyonu yoluyla toprağa bağlanan azot (64 kg/ha) miktarını arttırması (Kün ve ark., 2005), kendinden sonraki bitkinin azot ihtiyacını karşılaması ve ekim nöbeti açısından önemli bitki grubunu oluşturması nedeniyle sebze bahçelerinin vazgeçilmez bitkileri arasında yer alır (Adams ve ark., 1985). Ayrıca yüksek oranda protein içeriğine sahip fasulye samanı (Ergül, 1988), hayvancılık merkezlerinden biri olan TR71 bölgesi için önemli bir kaba yem kaynağıdır.

Fasulye, dünyada bütün önemli karasal alanlarda yoğun olarak yetiştirildiği için temel bir bitkidir. Dünyada 52° kuzey enleminden 32° güney enlemine kadar geniş bir adaptasyon alanına sahip olan fasulye bitkisi, Amerika ve Avrupa'da deniz seviyesine yakın alanlarda, Güney Amerika'da ise 3000 m'den daha yüksek alanlarda üretimi yapılmaktadır (Graham ve Ranalli, 1997).

Kuru fasulye, 2012 yılı verilerine göre dünyada 28.780.377 ha ekim alanı ve 23.140.276 ton üretim miktarı ile yemeklik tane baklagiller üretimi içerisinde ilk sırada yer almasına rağmen (FAO, 2014), ülkemizde 93.174 ha ekim alanı ve 200.000 ton üretim miktarı (TÜİK, 2013a) ile nohut ve mercimekten sonra üçüncü sırada yer almaktadır (Önder ve ark., 2012). Fasulyenin ülkemize ne zaman ve kimin tarafından getirildiği hakkında resmi bir kayıt bulunmamasıyla birlikte 17. yüzyılda ülkemize girdiği (Bozoğlu ve Sözen, 2007) ve fasulyenin ülkemizde 250 yıldan beri yetiştirilmekte olduğu bildirilmektedir (Ekinci, 1976).

Ülkemizde yemeklik tane baklagil üretimimizin %43,5'ini nohut, %36,8'ini mercimek (kırmızı ve yeşil mercimek) ve %16,8'ini fasulye oluşturmaktadır (TÜİK, 2013a). Toplam yemeklik tane baklagil üretiminden %16,8 pay alan kuru fasulye ülkemizin hemen her bölgesinde yetiştirilmekte olup; Konya, Karaman, Niğde, Erzincan, Balıkesir, Nevşehir, Kahramanmaraş ve Aksaray illerimiz toplam kuru fasulye üretimimizin %71,5'ini oluşturmaktadır (TÜİK, 2013a).

Çalışmamızın merkezini temsil eden TR71 Bölgesi 11.765 ha ekim alanından elde edilen 27.548 ton kuru fasulye üretimi ile ülkemiz kuru fasulye ekim alanının %12,6'sını, üretimin ise %13,8'ini karşılamaktadır (TÜİK, 2013a). Tüketim oranları açısından ülkemizde kişi başına 3-4 kg/kişi fasulye tüketildiği dikkate alınır (Şehirli, 1988), fasulyenin ülkemiz insanları açısından önemi daha da ortaya çıkmaktadır.

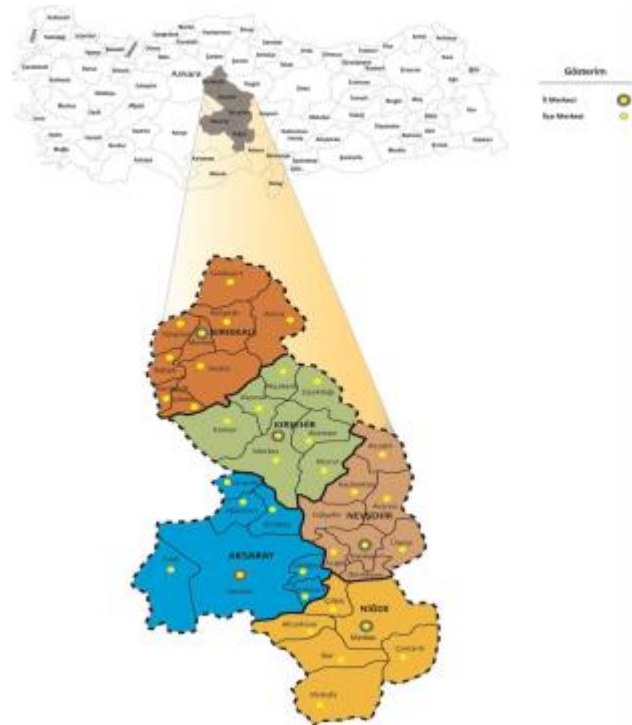
Derlemede, FAO, TÜİK, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, TR71 Bölge Planı (AHİKA) verileri kullanılmıştır. Bu derlemenin amacı, TR71 Bölgesinde fasulyenin mevcut durumunu, fasulye üretimini sınırlayan ve/veya engelleyen sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır.

TR71 Bölgesi

Devlet Bakanlığının 12/08/2002 tarihli ve 1400 sayılı yazısı üzerine Bakanlar Kurulu'nca 28/08/2002 tarihinde

2002/4720 sayılı kararı ile Türkiye'de beş coğrafi bölgeye ek olarak yeni bir bölge sınıflandırılması oluşturulmuştur (Anonim, 2013a). İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) olarak adlandırılan bu yeni sınıflandırma, bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması amacıyla yapılmıştır. Ülke genelinde Düzey 1, Düzey 2 ve Düzey 3 olmak üzere üç düzeyde İBBS tanımlanmıştır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasında iller "Düzey 3" olarak belirlenmiştir. Bölgesel kalkınma planları ve nüfus büyüklükleri dikkate alınarak ekonomik, sosyal ve coğrafi yönden benzerlik gösteren komşu iller gruplandırılmış ve 26 bölge biriminden teşekkül eden Düzey 2 oluşturulmuştur. Aynı ölçütler dikkate alınarak Düzey 2 bölge birimleri gruplandırılarak 12 bölge biriminden oluşan Düzey 1 meydana getirilmiştir.

Orta Anadolu'da yer alan Kırıkkale (TR 711), Aksaray (TR 712), Niğde (TR 713), Nevşehir (TR 714) ve Kırşehir (TR 715) illeri TR71 kodlu Düzey 2 bölgesi olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2013b). Türkiye'de bölgesel kalkınma planları çerçevesindeki politikaların ve programların yerel düzeyde uygulanması ve takibi amacıyla kurumsal bir yapıya ve yasal dayanağa sahip "Kalkınma Ajansları" kurulmuştur. 25 Ocak 2006 tarih ve 5449 no'lu "Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun" çerçevesinde, 25 Temmuz 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile TR71 bölgesinde (Şekil 1) T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA) kurulmuştur. AHİKA'nın merkezi Nevşehir ilindedir.

Şekil 1. TR71 Bölgesi'ni Oluşturan İller

TR71 Bölgesi, 31.823 km²'lik yüzey alanı ile Türkiye yüzölçümünün %4,1'ini kaplayan ve 1.501.311 (TUIK, 2013b) kişilik nüfusu ile Türkiye'nin %2'lik nüfusunu oluşturan bir Düzey 2 bölgesidir. Bölgede yer alan iller arasında yüzölçümü en geniş olan il 762.600 hektar alan ile Aksaray ilidir. Aksaray'ı Niğde (736.500 hektar), Kırşehir (657.000 hektar), Nevşehir (546.500 hektar) ve Kırıkkale (488.100 hektar) illeri izlemektedir.

Türkiye'de Yemelik Tane Baklagil Bitkileri Üretimi

Bölgeler itibariyle farklı iklim özelliklerine sahip olan ülkemizde, üretimi gerçekleştirilen dokuz çeşit baklagiller arasında (TÜİK, 2013a) en fazla üretilen nohut, mercimek, kuru fasulye ve bakla olup, bunları bezelye ve börülce izlemektedir. Burçak, mürdümük ve fenugreek (buy otu ya da çemen otu) bitkileri de kuru baklagiller arasında yer almakta olup, üretimleri çok az yapılmaktadır. Ülkemizde 1980-1990 yılları arasında NAD (Nadas Alanlarının Daraltılması) projesi uygulanmış ve bu proje kapsamında yemelik tane baklagil üretim ve dışsatımında belirgin bir artış gözlenmiştir. Özellikle, bu yıllarda nadas alanlarında yaygınlaştırılan nohut, kırmızı ve yeşil mercimek ekiliş ve üretim miktarları artmış, 1990 yılından sonra tekrar azalmaya başlamıştır. Nitekim yemelik tane baklagillerin tarla tarımına ayrılan alan içerisindeki payı 1980 yılında %3 iken NAD projesi çerçevesinde 1990 yılında

%11,2'ye (2 milyon ha) kadar artış göstermiş (Kün ve ark, 2005), 1995 yılında %8,8'e (1.600.383 ha), 2005 yılında %6,4'e (1.177.100 ha), 2012 yılında ise %5'e (772.344 ha) kadar gerilemiştir (TÜİK, 2013a).

Çizelge 1 incelendiğinde, son 20 yıllık dönemde toplam yemelik tane baklagil üretimi dalgalı bir seyir izlemekle birlikte genel olarak, ekim alanlarındaki düşüşe paralel olarak üretim miktarlarında da önemli oranlarda düşüş yaşanmıştır. 1992 yılında yaklaşık 1,7 milyon ton olan toplam yemelik tane baklagil üretimi 2002 yılında %8,9 azalarak yaklaşık 1,5 milyon tona, 2012 yılında ise 1992 yılına oranla %28,2 azalarak 1,2 milyon tona gerilemiştir (Çizelge 1). Son yirmi yılda üretimde en yüksek düşüş yaşanan yemelik tane baklagil bitkileri yeşil mercimek, nohut ve bakla olmuştur. Türkiye'de son 20 yılda yemelik tane baklagil bitkileri ekim alanlarında önemli bir artış olmamış, 1992 yılında toplam 1.823.918 ha olan yemelik tane baklagil ekim alanı, 2012 yılında %42,3'lük düşüş ile 772.344 hektara gerilemiştir. Ekim alanlarındaki en büyük düşüş yeşil mercimek, nohut, bakla, kırmızı mercimek ve kuru fasulyede yaşanmıştır (TÜİK, 2013a). 2007 ve 2008 yıllarında Türkiye genelinde kuraklığa bağlı olarak toplam bakliyat üretim miktarında önemli düşüş yaşanmıştır. 2008 yılında bakliyat dış ticaretimizde ithalatımız, ihracatımızın üzerinde gerçekleşmiş ve bu yılda ülkemiz dış ticaretinde 146 milyon dolarlık açık vermiştir (Akova, 2010).

Çizelge 1. Türkiye yemelik tane baklagil üretim miktarı (ton)

Yıllar	Bakla	Bezelye	Nohut	Fasulye	Mercimek		Börülce	Diğer	Toplam
					Kırmızı	Yeşil			
1992	68.000	4.000	770.000	200.000	430.000	170.000	2.100	13.370	1.657.470
1993	65.000	4.000	740.000	200.000	570.000	165.000	2.000	14.741	1.760.741
1994	52.000	4.000	650.000	180.000	510.000	100.000	2.025	15.581	1.513.606
1995	49.000	3.900	730.000	225.000	515.000	150.000	2.500	14.034	1.689.434
1996	46.300	4.000	732.000	230.000	520.000	125.000	2.700	12.221	1.672.221
1997	46.000	3.900	720.000	235.000	410.000	105.000	2.500	12.560	1.534.960
1998	42.500	3.100	625.000	236.000	440.000	100.000	2.650	10.110	1.459.360
1999	39.000	3.000	560.000	237.000	300.000	80.000	2.300	9.000	1.230.300
2000	37.000	3.100	548.000	230.000	280.000	73.000	2.600	8.787	1.182.487
2001	35.000	2.700	535.000	225.000	460.000	60.000	2.000	8.000	1.327.700
2002	32.000	4.000	650.000	250.000	500.000	65.000	2.200	6.900	1.510.100
2003	33.000	3.500	600.000	250.000	485.000	55.000	2.400	8.150	1.437.050
2004	30.000	3.500	620.000	250.000	480.000	60.000	2.300	8.000	1.453.800
2005	28.000	3.600	600.000	210.000	520.000	50.000	2.500	19.260	1.433.360
2006	21.316	4.373	551.746	195.970	580.000	42.326	2.937	31.612	1.430.578
2007	21.043	3.503	505.366	154.243	508.000	26.803	1.845	43.628	1.264.809
2008	20.668	3.920	518.026	154.630	106.361	24.827	3.072	23.850	855.354
2009	21.150	3.604	562.564	181.205	275.050	27.131	3.017	27.627	1.101.348
2010	19.898	3.200	530.634	212.758	422.000	25.400	2.290	19.126	1.234.306
2011	19.678	3.628	487.477	200.673	380.000	25.952	2.149	12.429	1.131.986
2012	18.406	2.686	518.000	200.000	410.000	28.000	2.111	11.503	1.190.706
92-02 Değişim (%)	-52,9	0	-15,6	25,0	16,3	-61,7	4,8	-48,4	-8,9
02-06 Değişim (%)	-33,4	9,3	-15,1	-21,6	16,0	-34,9	33,5	358,1	-5,3
06-12 Değişim (%)	-13,7	-38,6	-6,1	-2,1	-29,3	-33,8	-28,1	-61,6	-16,8
92-12 Değişim (%)	-72,9	-32,9	-32,7	0	-4,7	-83,5	0,5	-14,0	-28,2
2012 /Toplam (%)	1,6	0,2	43,5	16,8	34,4	2,4	0,2	1,0	-

TR71 Bölgesinde Kuru Fasulye Üretimi

TR71 Bölgesi'nin genel tarımsal yapısı

TR71 Bölgesinde arazi varlığı ve arazi dağılımı Çizelge 2'de verilmiştir.

2012 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, TR71 Bölgesi toplam ekilebilen arazi varlığı 1.693.282 ha'dır (Çizelge 2). Bu arazi varlığı ile TR71 Bölgesi Türkiye toplam ekilebilen arazi varlığının %7,12'sini oluşturmaktadır. Bölgede ekilebilir arazi varlığının %7,02'si tarla tarımı, %4,43'ü sebze tarımı, %2,03'ü meyvecilik ve %11,85'i de nadas alanı olarak ayrıldığı görülmektedir (Çizelge 2). Bölgede en fazla tarla alanına sahip illerimiz sırasıyla, Kırşehir, Aksaray, Nevşehir, Kırıkkale ve Niğde'dir. Sebze alanı bakımından ilk sırayı Nevşehir alırken bunu Aksaray, Niğde, Kırıkkale ve Kırşehir illeri takip etmektedir. Niğde, Nevşehir ve Aksaray illeri de meyvecilik bakımından ilk üç sırada yer alan illerimizdir. Nadas alanı büyüklüğü bakımından sıralama ise Kırşehir, Aksaray, Kırıkkale, Niğde ve Nevşehir şeklindedir (Çizelge 2). TR71 Bölgesinde ekilebilen arazinin %64,1'i tarla arazisine aittir (Çizelge 2).

TR71 Bölgesi illerinde kuru fasulye üretim durumu

TR71 Bölgesinde yıllara göre kuru fasulye ekim alanı, üretim miktarı ve birim alandan elde edilen tane verimi Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3 incelendiğinde, ülkemizin toplam yemeklik tane baklagil üretiminin %16,8'lik kısmını oluşturan kuru fasulye, TR71 Bölgesinde ekim alanlarında yıllara göre dalgalanmalar göstermiş olmakla birlikte, genel olarak daralma yaşanmıştır. 1992-2012 yılları arasında en yüksek ekim alanı 2002 yılında gözlenmiş (16.751 ha), son yirmi yılda en düşük kuru fasulye ekim alanı ise 2007 ve 2008 yıllarında gerçekleşmiş ve 10.000 hektarın altına düşmüştür. TR71 Bölgesinde 1992-2012 yılları arasında ekim alanlarında daralma yaşanmış olmasına rağmen üretim miktarında önemli miktarda artış gerçekleşmiştir. Üretim miktarında görülen artış, birim alandan elde edilen verimin artmasından kaynaklanmaktadır. 1992 yılında 112 kg/da olan kuru fasulye tane verimi, 2012 yılında %109'luk bir artışla 234 kg/da'ya ulaşmıştır. TR71 Bölgesi 2012 yılında Türkiye toplam kuru fasulye üretiminin %2,3'ünü karşılamıştır. 2007 ve 2008 yıllarında kuru fasulye üretiminde Türkiye genelinde yaşanan sıkıntı, TR71 Bölgesinde de yaşanmıştır. 2007 yılı yemeklik tane baklagil ithalatımızın %48,8'ini kuru fasulye oluşturmuştur (Akova, 2010).

TR71 Bölgesi illerinde kuru fasulye ekim alanı, üretim ve verim durumu Çizelge 4'de verilmiştir. Türkiye'deki kuru fasulye ekim alanının %12,6'sını ve kuru fasulye üretiminin %13,8'ini oluşturan TR71 Bölgesi'nde fasulye verimi dekar başına 234 kilogramdır (Çizelge 4). TR71 Bölgesinde kuru fasulye ekim alanı bakımından Niğde ili 4.402 ha ile ilk sırada yer almakta, bunu 3.275 ha ile Nevşehir ve 2.480 ha ile Aksaray illeri takip etmektedir. Kuru fasulye üretiminde de bölge içerisinde Niğde ili 10.816 ton ile ilk sırada yer almaktadır. Ekim alanında olduğu gibi üretim miktarında da 9.660 ton ile Nevşehir ili ikinci sırada ve 4.744 ton ile Aksaray üçüncü sırada yer

almaktadır (Çizelge 5).

TR71 Bölgesinde Nevşehir ili birim alandan elde edilen verim bakımından ilk sırada yer almıştır. 2002 ve 2012 yılları arasında Bölge içerisinde ekim alanı ve üretim miktarı bakımından artış gösteren tek ilimiz Nevşehir olmuş, Aksaray, Kırşehir, Kırıkkale ve Niğde illerinde düşüş gözlenmiştir (TÜİK, 2013a). Niğde ili, TR71 Bölgesi içerisinde kuru fasulye ekim alanı ve üretim miktarı bakımından ilk sırada yer aldığı için çalışmada daha detaylı ele alınmıştır.

Niğde ili kuru fasulye üretimi

Niğde ili, Türkiye toplam kuru fasulye ekim alanı bakımından Konya, Karaman, Erzincan ve Samsundan sonra beşinci sırada, üretim miktarı bakımından Konya ve Karamandan sonra üçüncü sırada ve birim alandan elde edilen tane verimi bakımından ise sekizinci sırada yer almaktadır (TÜİK, 2013a).

Çizelge 5'de 2002 ve 2012 yılları arasında Niğde ili kuru fasulye ekim alanı, üretim miktarı ve birim alandan alınan ortalama tane verim değerleri verilmiştir. TÜİK tarafından belirlenen istatistiklere göre, Niğde ilinde kuru fasulye ekim alanı 2003 yılından 2008 yılına kadar bir düşüş eğilimi yaşamış ve 2008 yılından sonra tekrar artışa geçerek 2012 yılında 4.402 ha'ya yükselmiş, fakat halen 2002 yılındaki ekim alanı değerine ulaşamamıştır. Yıllar itibarıyla baktığımızda, ilimizde üretim miktarı ekim alanları ile paralellik göstermiş, 2003 yılında 2008 yılına kadar bir düşüş yaşanmış ve 2008 yılından sonra tekrar artışa geçerek 2012 yılında 10.816 ton'a çıkmıştır. Yıllara göre kuru fasulye üretim seyri izlendiğinde, önümüzdeki yıllarda kuru fasulyede gerek ekim alanı ve gerekse de üretim miktarı açısından artış olacağı gözlenmektedir (Çizelge 5). 2012 yılı verilerine göre Türkiye birim alandan alınan ortalama kuru fasulye tane verimi 115,0 kg/da (TÜİK, 2013a) iken Niğde ilinde bu değer 246,0 kg/da olarak gerçekleşmiş ve bu da Türkiye ortalamasının çok üstünde bir değer olmuştur (Çizelge 5). Niğde ilinde kuru fasulye ekim alanları 2002-2012 döneminde %14,4, üretim ise %5,58 oranında azalmıştır. Niğde ili kuru fasulye üretiminde on bir yıllık veriler ile Niğde/Türkiye oranlaması göz önüne alındığında, kuru fasulye üretiminin bölge için, bölgenin de Türkiye kuru fasulye üretimi için önemini açıkça ortaya koymaktadır.

2012 yılı verilerine göre Niğde ili, TR71 bölgesindeki kuru fasulye ekim alanının %38,16'sını ve üretim miktarının %45,90'ını oluşturmaktadır. Niğde ilinin, fasulye üretim miktarı bakımından TR71 Bölgesinin yaklaşık %46'sını oluşturması, bölge açısından üzerinde durulması gereken öncelikli ürün olduğunun bir göstergesidir. Niğde ilinin Türkiye oranlamasına baktığımızda gerek ekim alanı ve gerekse de üretim miktarı açısından azımsanmayacak değerde olduğu göze çarpmakta ve Niğde ilimiz Türkiye toplam kuru fasulye ekim alanının %4,72'sini, üretim miktarının %5,41'ini tek başına sağlamaktadır. Niğde ili birim alandan alınan ortalama tane verimi 246,0 kg/da olarak gerçekleşmiş ve bu da 234 kg/da olan TR71 Bölgesi ortalamasından ve 215,0 kg/da olan Türkiye ortalamasından daha yüksek olmuştur (Çizelge 6).

Çizelge 2. TR71 Bölgesinde arazi varlığı ve arazi dağılımı *

İller	Toplam Ekilebilen Alan (ha)	Tarla Tarımı (ha)	Sebze Alanı (ha)	Meyve Alanı (ha)	Nadas Alanı (ha)
Aksaray	377.078	240.107	9.834	5.073	122.064
Kırıkkale	286.203	177.554	2.496	2.928	103.225
Kırşehir	398.878	263.941	2.305	3.504	129.128
Nevşehir	340.860	230.319	16.227	21.850	72.464
Niğde	290.263	173.517	5.786	29.974	80.986
TR71 Toplamı	1.693.282	1.085.438	36.648	63.329	507.867
Türkiye Toplamı	23.794.965	15.464.452	826.597	3.122.989	4.286.137
TR71/Türkiye (%)	7,12	7,02	4,43	2,03	11,85
TR71'de Ekilebilen Arazinin Dağılımı (%)	100,00	64,10	2,16	3,74	29,99

*TÜİK, 2013b

Çizelge 3. TR71 Bölgesinde yıllara göre kuru fasulye üretim istatistikleri *

Yıllar	Ekilen alan (ha)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Üretim TR71/Türkiye
1992	14.439	16.167	112	8,08
1993	13.717	16.694	122	8,35
1994	13.799	14.718	107	7,36
1995	15.877	20.974	132	10,49
1996	15.452	19.831	129	9,92
1997	14.988	19.471	130	9,74
1998	13.493	18.396	137	9,20
1999	14.561	18.227	126	9,11
2000	15.420	19.457	126	9,73
2001	13.551	16.943	125	8,47
2002	16.751	26.960	161	13,48
2003	14.863	24.084	163	12,04
2004	13.526	23.658	175	11,83
2005	12.862	20.819	162	10,41
2006	11.641	19.426	167	9,71
2007	9.579	15.060	157	7,53
2008	9.824	15.584	159	7,79
2009	10.272	19.127	186	9,56
2010	12.225	26.817	219	13,41
2011	11.536	23.564	204	11,78
2012	11.765	27.548	234	13,77
92-02 Değişim (%)	16,0	66,8	43,8	-
02-06 Değişim (%)	-30,5	-27,9	3,7	-
06-12 Değişim (%)	1,1	41,8	40,1	-
92-12 Değişim (%)	-18,5	70,4	108,9	-

*TÜİK, 2013a

Çizelge 4. TR71 Bölgesi illerinde kuru fasulye üretim durumu *

	Ekilen Alan (ha)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Aksaray	2.480	4.744	191
Kırıkkale	102	215	211
Kırşehir	1.507	2.113	140
Nevşehir	3.275	9.660	295
Niğde	4.402	10.816	246
TR71	11.765	27.548	234
Türkiye	93.174	200.000	215
TR71/Türkiye (%)	12,6	13,8	+

*TÜİK 2013b.

Çizelge 5. 2002-2012 Yılları arasında Niğde ili kuru fasulye üretim istatistikleri*

Yıllar	Ekim alanı (ha)	Üretim miktarı (ton)	Verim (kg/da)	Türkiye Üretim (ton)	Niğde/Türkiye (%)
2002	5.142	11.455	223	250.000	4,58
2003	5.117	10.926	214	250.000	4,37
2004	3.871	10.087	261	250.000	4,04
2005	3.646	8.460	232	210.000	4,03
2006	3.560	7.341	206	195.970	3,75
2007	3514	6.847	195	154.243	4,44
2008	3.551	7.382	208	154.630	4,77
2009	3.751	8.919	238	181.205	4,92
2010	4.058	9.756	240	212.758	4,59
2011	4.022	10.259	255	200.673	5,11
2012	4.402	10.816	246	200.000	5,41

*TÜİK 2013a.

Çizelge 6. Niğde ili kuru fasulye üretiminin TR71 bölgesi ve Türkiye üretimlerine oranı *

	Niğde	TR71	Türkiye	Niğde/TR71(%)	Niğde/Türkiye (%)	TR71/ Türkiye (%)
Ekim alanı (ha)	4.402	11.765	93.174	37,4	4,72	12,6
Üretim (ton)	10.816	27.548	200.000	39,3	5,41	13,8
Verim (kg/da)	246,0	234,0	215,0	+	+	+

*TÜİK 2013a

TR71 Bölgesinde Kuru Fasulye Tarımının Sorunları

- Bölgede çiftçi bilinçliliği konusunda önemli eksiklikler bulunmaktadır. Kuru fasulye üreticileri yetiştiricilik, bitki besleme ve gübreleme, zirai mücadele ve sulama konularında yeterli bilgiye sahip değildir.
- Bölgede özellikle bazı illerimizde kuru fasulye tarımı miras hukuku nedeniyle tarım arazilerinin parçalanması sonucu çoğunlukla küçük aile işletmelerinde yapılmaktadır. Bu durum üretim maliyetini arttırmakta ve bunun sonucu olarak da fasulye ekim alanlarını sınırlamaktadır.
- Bölgeye uyumlu çeşit ve sertifikalı tohumluk kullanımı yetersiz düzeydedir.
- Bölgede fasulyenin çiçeklenme döneminde ortaya çıkan sam yeli, tozlanma ve döllemeyi olumsuz etkileyerek verimin düşmesine neden olmaktadır.
- Bölgede özellikle bazı illerimizde kök boğazı çürüklüğü ve bakteriyel solgunluk gibi hastalıklar giderek artmaktadır.
- Tarımsal ürünlerin pazarlanması sorunu, bölge çiftçilerinin kuru fasulye üretimine soğuk bakmalarına neden olmaktadır.

Çözüm Önerileri

- Kuru fasulyenin yetiştirme teknikleri konusunda etkin yayım ve eğitim çalışmaları yapılmalıdır.
- Bölgede kuru fasulye tarımının yaygınlaştırılması ve verimliliğinin artırılmasına yönelik araştırmalar desteklenmeli ve artırılmalıdır.
- Bölgeye uyumlu, kurağa, hastalık ve zararlılara dayanıklı çeşitlerin geliştirilmesi konusunda yapılacak çalışmalar desteklenmelidir.
- Sertifikalı tohum kullanımının yaygınlaştırılması için tohum desteği artırılmalıdır.
- “Nadas Alanlarının Daraltılması” projesi yeniden uygulanmaya başlanmalı ve bu yöndeki çalışmalar desteklenmelidir.
- Toprak verimliliğinin artmasını sağlayan ve su

tüketimi nispeten daha düşük olan kuru fasulyenin ekim nöbetine alınması teşvik edilmelidir.

- Bölgenin iklim şartları göz önünde bulundurularak, bölgesel teşvik uygulaması yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Adams MV, Coyne DP, Davis JHC, Grahaw PH, Francia CA. 1985. Grain Legumes Crops. Collins, London. 478.
- Akova Y. 2009. İGEME Bakliyat Raporu. T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı.
- Anonim 2013a. T.C. Resmi Gazete, 28/08/2002 tarihli ve 2002/4720 Sayılı Kararname, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/09/20020922.htm>
- Anonim. 2013b. Haziran 2013, TR 71 Düzey 2 Bölge Planı, 2014-2023, http://www.ahi-ka.org.tr/upload/pdf/bolgeplanlari/Taslak%20TR71_BP_2014-2023.pdf
- Bozoğlu H, Sözen Ö, 2007. Some Agronomic Properties of the Local population of Comman Bean (*Phaseolus vulgaris* L.) of Artvin Province. Turkish Journal of Agric. Forestry, 31: 327-334.
- Ergül M. 1988. Yemler Bilgisi ve Teknolojisi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No.487, Bornova-İzmir.
- Ekinci AS. 1976. Özel Sebzeçilik. 2. Baskı. s:315.
- FAO. 2014. Food and Agriculture Organization Statistical Database, <http://faostat.fao.org/site/567/DesktopDefault.aspx?PageID=567#ancor>
- Graham PH, Ranalli P. 1997. Comman bean (*Phaseolus vulgaris* L.). Field Crops Research 53: 131-146.
- Kün E, Çiftçi GY, Birsin M, Ülger AC, Karahan S, Zencici N, Öktem A, Güler M, Yılmaz N, Atak M. 2005. Tahıl Ve Yemkik Dane Baklagil Üretimi: Yemkik Dane Baklagiller. Türkiye Ziraat Mühendisliği V. Teknik Kongresi, 3-7 Ocak 2005. Ankara, S: 396-407.
- Önder M, Ateş MK, Kahraman A, Ceyhan E. 2012. Konya İlinde fasulye Tarımında Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri. Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, 5: 143-148.
- Şehirli S. 1988. Yemkik Dane Baklagiller. A.Ü.Z.F. Yayınları: 1089, Ankara. 435.
- TÜİK. 2013a. Bitkisel Üretim İstatistikleri. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/itkiselapp/bitkisel.zul>
- TÜİK. 2013b. Bölgesel Üretim Verileri, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/tabloOlustur.do>